

ДВНЗ «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА
АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА

«Я СИН НАРОДУ, ЩО В ГОРУ ЙДЕ...»

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Дніпро
2016

**ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва
та архітектури»**

Науково-технічна бібліотека

«Я син народу, що в гору йде...»

Бібліографічний покажчик

**Дніпро
2016**

ББК Ш5(4УКР)1

Я11

Утверджено та рекомендовано до видання методичною радою
НТБ ПДАБА (протокол № від 29.09.2016)

Укладач

С. Г. Довженко

Відповідальний за випуск

Н. А. Дорофєєва

Комп'ютерне верстання

С. Г. Довженко

Покажчик укладено до 160-річчя від народження та 100-річчя з дня смерті духовного батька України, найбільшого українського письменника, українського Мойсея, національного генія, велетня думки і праці Івана Яковича Франка. Видання покажчика знайомлять читача з життям та творчістю Великого Каменяра. Всі книги, які ввійшли до складу покажчика, є у фонді науково-технічної бібліотеки ПДАБА.

Покажчик призначений для студентів, які вивчають дисципліну «Література в контексті світової культури», викладачів та співробітників академії.

«Я син народу, що в гору йде...» : бібліогр. покажч. /

Я11 ДВНЗПДАБА, Наук.-техн. б-ка ; уклад. С. Г. Довженко ; відп. за вип. Н. А. Дорофєєва. – Дніпро : Вид-во ПДАБА, 2016. – 39 с.

ББК Ш5(4УКР)1-8

©НТБ ДВНЗ ПДАБА, 2016

Від укладача

Показчик укладено до 160-річчя від народження та 100-річчя з дня смерті духовного батька України, найбільшого українського письменника, українського Мойсея, національного генія, велетня думки і праці Івана Яковича Франка.

Показчик складається з двох розділів та трьох додатків. Перший розділ показчика знайомить читача з поетичними та прозорими творами Великого Каменяря.

У другому розділі подано літературу про І. Я. Франка, яка знайомить читача з життєвим та творчим шляхом Великого Каменяря.

Всі книги, як ввійшли до складу показчика, є у фонді нашої бібліотеки.

Перший додаток знайомить читача з висловлюваннями видатних людей про Каменяря.

У другому додатку подаються 10 заповідей І. Франка народів України, які він дає в поемі «Мойсей». Ці заповіді з часом не тільки не втратили своєї актуальності, а навпаки стали ще більш значимими. Поміркуйте над кожною з них!

До складу третього додатку ввійшли афоризми з творів І. Я. Франка.

Прекрасний майстер слова Іван Франко, залишив після себе багато цікавих фактів про своє життя. З деякими з них можна ознайомитися у четвертому додатку показчика.

Видання стане у пригоді всім, хто цікавиться історією України та її культурою. Хто прагне глибоко ознайомитися з життєвим шляхом та творчою спадщиною великого українського генія, постать якого має бути прикладом щоденного наслідування для кожного.

Вступ

«Спитаси, яке враження зробив на мене Франко? Великого астрального тіла, що гріє всю Україну, а світить далеко ще далше.»

Марко Черемшина

Франко – незрівняний за своєю багатогранністю й могутнім інтелектом навіть серед найбільших умів людства. Автор майже шести тисяч творів (відоме 50-томне видання його спадщини – це, можливо, лише третина Франкового доробку), великий гуманіст і поет, драматург шекспірівського закрою, критик і дослідник літератури, історик і філософ, фольклорист і етнограф, мовознавець і мистецтвознавець, соціолог і економіст, він був першорядним публіцистом, журналістом, видавцем, одним з чоловічих діячів в українському політичному житті останньої чверті ХІХ – початку ХХ століття. «Академією в одній особі» називали його сучасники. За 40 років праці на ниві української культури Іван Франко зробив для її утвердження таки справді більше, ніж будь-яка академія.

Енциклопедист у найкращих європейських традиціях, людина універсальної обдарованості, титанічної – «мужицької» – працьовитості, знавець 14 мов. Творча спадщина Франка вражає, а його працездатності дивуються найбільші трудоголіки сучасності.

Твори письменника видані мільйонними тиражами в перекладах багатьма мовами народів світу. Його іменем названо колишні Станіслав, Нагуєвичі, Янів, центральні вулиці багатьох міст. Ім'я Івана Франка носять культурні і навчальні заклади України та українського зарубіжжя. У Києві, Львові, Дрогобичі й Бориславі споруджено пам'ятники великому синові українського народу.

Іван Франко вважав своїм життєвим покликанням працювати на благо простого народу, адже сам він походив з родини простого селянина. Він слідував своєму принципу і в громадській діяльності, і в публіцистиці, але найбільше – в літературній творчості. Він збагатив українську культуру численними творами: збірка «Зів'яле листя», історична повість «Захар Беркут», «Борислав сміється», психологічна драма «Украдене щастя», а також поема «Мойсей».

Це лише найвідоміші витвори мистецтва з творчого доробку Івана Франка.

Важким був шлях письменника до усвідомлення себе пророком власного народу. Йому довелося пережити безліч випробувань, цькувань, образ, самотність. Але він пройшов крізь все це заради того, щоб вивести свій народ з пустелі рабства та національної сліпоти. Він відчував себе потрібним народові та робив все заради його процвітання.

Саме І. Франко – натхненник та батько січових стрільців – наполягав на ширшому використанні слова «українці» замість «русини», як йменували себе галичани. В «Одвертому листі до галицької української молодіжі» Франко писав: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими, а українцями без соціальних кордонів...»

Іван Франко був просвітником для свого народу, якому століттями прагнули довести його холопськість та неповноцінність. Він прагнув виростити справжніх українців, зробити з них повноправних громадян своєї держави. Вічний революціонер українського народу, він по праву вважається одним з найвеличніших українців

Національне відродження України – генеральна тема творчості і провідна ідея життя Івана Франка: «Нам пора для України жити!»

Важко переоцінити, яка величезна частка теперішнього нашого національного світогляду, нашої національної культури і сили прийшла до нас від цієї людини. Його праця була працею справжнього Каменяря – не тільки такого, що пробиває величезну скелю, щоб вийти на власний шлях, але і такого, що лупає каміння на дорозі, по якій мусять пройти мільйони ніг, що до цього в'язли в болоті. «Цей поет формував “совість народню”, поет з “рабів” творив “народ”» – писав С. Петлюра. Іван Франко назавжди вписав своє ім'я в історію рідного краю золотими літерами, ставши унікальним мислителем, митцем, вченим і публіцистом України, її «Мойсеєм».

Велету духу було притаманне все людське. У зовнішності не мав нічого «докторального»: невисокого росту, чоластий, з рудуватими вусами та глибокими сірими розумними очима. Любив жінок, природу, був запопадливим рибалкою і грибником, не кутив і не вживав спиртного, любив товариство. Був певний себе і відважний, затятий і переконливий у дискусіях, не кланявся можновладцям. Нестатки, ув'язнення, важка праця, сімейні негаразди раз по раз підточували його здоров'я. Через плин літ долинає до нас його полум'яне і тривожне слово:

Чи вірна наша, чи хибна дорога?
Чи праця наша підійме, двигне наш люд...

Франко вважав себе пекарем, який випікає хліб для щоденною вжитку. Та творчий доробок І. Франка став для нас духовною програмою і скарбом неоцінним, який не вичерпається ніколи.

1. Публікації творів І. Я. Франка

1. Будівничий української державності : хрестоматія політологіч. статей Івана Франка / упоряд. Д. Павличко. – Київ : Києво–Могилян. акад., 2006. – 640 с.

2. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 2 : Оповідання. – 1950. – 434 с.

3. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 3 : Оповідання. – 1950. – 491 с.

4. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 4 : Оповідання. – 1950. – 541 с.

5. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 6 : Повісті. – 1951. – 503 с.

6. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 7 : Повісті. – 1951. – 457 с.

7. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 8 : Повісті. – 1952. – 425 с.

8. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 9 : Драматичні твори. – 1952. – 471 с.

9. Франко І. Я. Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 10 : Поезії і поеми. – 1954. – 516 с.

- 10. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 11 : Поезії і поеми. – 1952. – 569 с.
- 11. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 12 : Поеми. – 1953. – 567 с.
- 12. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 13 : 3 поетичної спадщини. – 1954. – 467 с.
- 13. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 14 : Поетичні переклади. – 1955. – 460 с.
- 14. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 15 : Поетичні переклади. – 1955. – 609 с.
- 15. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 16 : Літературно–критичні статті. – 1955. – 466 с.
- 16. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 17 : Літературно–критичні статті. – 1955. – 529 с.
- 17. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 18 : Літературно–критичні статті. – 1955. – 559 с.
- 18. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950–1956.
Т. 19 : Філософські, економічні та історичні статті. – 1956. – 802 с.
- 19. Франко І. Я.** Твори : в 20 т. / Іван Франко. – Київ :

Держлітвидав, 1950–1956.

Т. 20 : Вибрані листи. – 1956. – 808 с.

20. Франко І. Я. Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / Іван Франко ; редкол.: М. Г. Жулинський (голова) [та ін.] – Київ : Наук. думка, 2008.

Т. 51 : Прозові переклади, 1876–1912 / ред. тому Є.°К.°Нахлік. – 2008. – 992 с. : портр.

21. Франко І. Я. Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / Іван Франко ; редкол.: М. Г. Жулинський (голова) [та ін.] – Київ : Наук. думка, 2008.

Т. 52 : Оригінальні та перекладні поетичні твори / ред. тому М. П. Бондар. – 2008. – 1040 с. : ілюстр., портр.

22. Франко І. Я. Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / Іван Франко ; редкол.: М. Г. Жулинський (голова) [та ін.] – Київ : Наук. думка, 2008.

Т. 53 : Літературознавчі, фольклористичні, етнографічні та публіцистичні праці, 1876–1895 / ред. тому Є.°К.°Нахлік. – 2008. – 832 с. : портр.

23. Франко І. Я. Твори : в 3 т. / Іван Франко. – Київ : Наук. думка, 1991. – (Бібліотека української літератури. Дожовтнева українська література).

Т. 1 : Поезії ; Поєми. – 1991. – 672 с. : портр.

24. Франко І. Я. Твори : в 2 т. / Іван Франко. – Київ : Дніпро, – 1981.

Т. 1 : Поезія. – 1981. – 533 с.

25. Франко І. Я. Твори : в 2 т. / Іван Франко. – Київ : Дніпро, 1981.

Т. 2 : Оповідання. – 1981. – 495 с.

26. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 1 : Рассказы. – 1956. – 568 с.

27. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 2 : Рассказы и повести. – 1956. – 583 с.

28. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 3 : Рассказы, сказки и сатиры. – 1956. – 660 с.

29. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 4 : Повести. – 1957. – 703 с.

30. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 5 : Повести. – 1957. – 631 с.

31. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 6 : Драматические произведения. – 1958. – 531 с.

32. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 7 : Стихотворения. – 1958. – 568 с.

33. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 8 : Поэмы. – 1958. – 568 с.

34. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 9 : Статьи о литературе. – 1959. – 631 с.

35. Франко І. Я. Сочинения : в 10 т. : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Гослитиздат, 1956–1959.

Т. 10 : Статьи, письма. – 1959. – 791 с.

36. Франко І. Я. Леся Українка / І. Я. Франко // Українка Леся. Триптих / Л. Українка. Леся Українка / І. Я. Франко. – Львів : Вища

шк., 1981. – С. 42-91.

37. Франко І. Я. Борислав сміється : повість / Іван Франко. – Київ : Молодь, 1962. – 232 с.

38. Франко І. Я. Борислав сміється : повість / Іван Франко. – Львів : Каменярь, 1975. – 248 с. – (Шкільна бібліотека).

39. Франко І. Я. Борислав сміється : повість / Іван Франко. – Київ : Молодь, 1953. – 259 с.

40. Франко І. Я. Борислав сміється ; *Voas constrictor* : повісті / І. Я. Франко. – Київ : Дніпро, 1981. – 397 с.

41. Франко І. Я. Борислав смеється : повесть / Иван Франко. – Смоленск : Смоленск. книжн. изд-во, 1956. – 249 с.

42. Франко І. Я. Борислав смеється : рассказы, повесть : пер. с укр. / Иван Франко. – Москва : Худож. лит., 1969. – 525 с.

43. Франко І. Я. Вічний революціонер : вірші та поеми : для серед. та старш. шк. віку / Іван Франко. – 2-ге вид., доп. – Київ : Веселка, 1986. – 310 с. : ілюстр.

44. Франко І. Я. Вічний революціонер : вибр. поезії / Іван Франко. – Київ : Дніпро, 1969. – 127 с.

45. Франко І. Я. Вічний революціонер / І. Франко. – Львів : Каменярь, 1970. – 87 с. – Мовами народів світу

46. Франко І. Я. Вибрані статті про народну творчість / І. Я. Франко. – Київ : АН УРСР, 1955. – 289 с.

47. Франко І. Я. Вибрані твори / Іван Франко. – Львів : Каменярь, 1977. – 253 с. – (Шкільна бібліотека).

48. Франко І. Я. Вибрані твори : у 3 т. / Іван Франко. – Київ : Дніпро, 1973.

Т. 1. – 1973. – 759 с.

49. Франко І. Я. Вибрані твори : у 3 т. / Іван Франко. – Київ : Дніпро, 1973.

Т. 3. – 1973. – 674 с.

50. Франко І. Я. Драми / Іван Франко. – Москва : Искусство, 1953. – 188 с.

51. Франко І. Я. Захар Беркут : Образ громадського життя Карпатської Русі в XIII віці / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1950. – 156 с.

52. Франко І. Я. Захар Беркут : образ громадського життя Карпатської Русі в XIII віці / Іван Франко. – Київ : Дніпро, 1979. – 155 с.

53. Франко І. Я. Захар Беркут : роман / І. Я. Франко. Чернігівка : повість / Микола Костомаров. – Київ : Укр. центр. духов. культури, 1994. – 312 с. – (Український історичний роман).

54. Франко І. Я. Избранное / Іван Франко. – Москва : Моск. рабочий, 1956. – 687 с.

55. Франко І. Я. Избранные произведения : пер. с укр. / Іван Франко ; под ред. М. Ф. Рильского и Б. А. Турганова. – Москва : ОГИЗ, 1948.

Т. 2 : Рассказы и повести. – 1948. – 633 с.

56. Франко І. Я. Избранные сочинения : пер. с укр. / Іван Франко. – Москва : Худож. лит., 1981. – 590 с. : ил. – (Библиотека классики. Литература народов СССР).

57. Франко І. Я. Избранные сочинения / Іван Франко ; ред. пер. с укр.: М. Ф. Рильский, Б. А. Турганов. – Москва : Худож. лит., 1949.

Т. 3 : Рассказы и повести. – 1949. – 565 с.

58. Франко І. Я. Казки / Іван Франко. – Львів : Книж.-журн. Вид-во, 1954. – 277 с.

59. Франко І. Я. Лель і Полель : сучасна повість / Іван Франко. – Київ : Молодь, 1961. – 207 с.

60. Франко І. Я. Монолог атеїста / Іван Франко. – 2-ге вид., перероб. – Львів : Каменярь, 1983. – 240 с.

61. Франко І. Я. Наші народні школи та їхні потреби (реферат на вічі снятинським) / І. Франко // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : хрестоматія / упоряд. Л. Д. Березівська. – Київ : Наук. світ, 2003. – С. 93-97.

62. Франко І. Я. Одвертий лист до галицької молодечі / І. Франко // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : хрестоматія / упоряд. Л. Д. Березівська. – Київ : Наук. світ, 2003. – С. 97-103.

63. Франко І. Я. Основи суспільності : повість із сучас. життя / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1955. – 238 с. – (Бібліотека українського романа та повісті).

64. Франко І. Я. Перехресні стежки : повість / Іван Франко. – Київ : Дніпро, 1983. – 367 с.

65. Франко І. Я. Перехресні стежки : повість / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1956. – 333 с.

66. Франко І. Я. Повісті / Іван Франко. – Львів : Каменярь, 1990. – 368 с.

67. Франко І. Я. Повести и рассказы / Іван Франко. – Москва : Худож. лит., 1952. – 625 с.

68. Франко І. Я. Поезії / Іван Франко. – Київ : Держлітвидав, 1956. – 585 с.

69. Франко І. Я. Поезія та драматичні твори : вибране / Іван Франко. – Львів : Каменярь, 1977. – 200 с. – (Шкільна бібліотека).

70. Франко І. Я. Сонети / Іван Франко. – Львів : Обл. друк., 1955. – 115 с.

71. Франко И. Я. Стихотворения и поэмы ; Рассказы ; Борислав смеется : пер. с укр. / Іван Франко. – Москва : Худож. лит., 1971. – 783 с. : ил. – (Библиотека всемирной литературы ; т. 121. Сер. 2, Литература XIX в.).

72. Франко І. Я. Твори / Іван Франко. – Київ : Молодь, 1955. – 360 с.

73. Франко І. Я. Шевченкознавчі студії / Іван Франко. – Львів : Світ, 2005. – 472 с

2. Література про життя та творчість І. Я. Франка

1. **Іван Франко** у спогадах сучасників. – Львів : Кн.-журн. вид-во, 1956. – 592 с.

2. **Іван Якович Франко** : життя і творчість в портретах ілюстраціях, документах : до 100-ліття з дня народження. – Київ : Рад. школа, 1956. – 295 с. : ілюстр., портр.

3. **Білецький О. І.** Іван Франко : життя і творчість / О. І. Білецький, І. І. Басс, О. І. Кисельов. – Київ : АН УРСР, 1956. – 356 с.

4. **Вінок Івану Франкові.** – Київ : Рад. письменник, 1957. – 633 с. – Бібліогр.: С. 591–622

5. **Дей О. І.** Іван Франко і народна творчість / Олексій Дей. – Київ : ДВХЛ, 1955. – 297 с.

6. **Пустова Ф. Д.** Іван Франко – теоретик літератури / Ф.°Д.°Пустова. – Київ ; Донецьк : Вища шк., 1976. – 144 с. – Бібліогр.: с. 142–143.

7. **Слово про Великого Каменяра** : зб. ст. до 100–ліття з дня народж. Івана Франка. – Київ : Держлітвидав, 1956. – 510 с.

8. **Спогади про Івана Франка** / упоряд. О. І. Дей. – Київ : Дніпро, 1981. – 413 с.

9. **Українське літературознавство** : міжвід. наук. зб. / ред. Т. Салига ; Львівський держ. ун-т ім. І.Франка. - Львів : Світ, 1966 – **Вип. 14** : Іван Франко : статті і матеріали. – 1971. – 120 с.

10. **Шаховський С. М.** Майстерність Івана Франка / Семен Шаховський. – Київ : Рад. письменник, 1956. – 191 с.

11. **Басс И. И.** Іван Франко : біографія / И. Басс. – Москва : Гослитиздат, 1957. – 350 с.

12. **Пархоменко М. Н.** Іван Франко и русская литература / М. Пархоменко. – Изд. 2–е, доп. – Москва : Худож. лит., 1954. – 241 с.

13. **Нечиталюк М. Ф.** Оружием публициста : вопросы истории, проблематики, идеологической функции, мастерства публицистики Івана Франка / М. Ф. Нечиталюк. – Львов : Вища шк., 1981. – 232 с.

ДОДАТКИ

1. Видатні люди про І. Я. Франка

«...У важкі часи безправ'я і темряви він був для Західної України і університетом, і енциклопедією, і академією наук, і народним, не затвердженим ніякою монаршою ласкою міністром культури та освіти...»

Павло Тичина

«...Титанічна діяльність Франка відбила національні воління розірваної між імперіями Романових і Габсбургів української землі... Шевченко народив, а Франко виховував українську націю...

Він — геніальний поет. Саме як поета ми бачимо його поряд з найвидатнішими світовими майстрами, а в рідній літературі він чи не єдиний має право займати місце на недосяжній височині Шевченка»

Дмитро Павличко

«...Невеликий, хоч сильний мужчина. Велике чоло, сірі, трохи холодні очі, в лініях бороди щось енергійне, уперте ...А заговорить — і вже здивує, як ця невисока фігура росте й росте перед вами, мов у казці. Вам стане тепло й ясно од світла його очей, а його мова здається не словом, а сталлю, що б'є об кремінь і сипле іскри. Сильна, уперта натура, яка цілою вийшла з житейського бою!..

...Тепер ще яскравіше зарисувалася могутня постать Франка і всі його заслуги, ще дорожчим став нам той чоловік... Адже Франків у нас не густо»

Михайло Коцюбинський

«Іван Франко — це розум і серце нашого народу. Це боротьба, мука і передчуття щастя України. України і людськості. ...Франко живе в народній пам'яті як великий Каменяр...»

Максим Рильський

«Франко був дуже точною, старанною людиною. Коли вже щось обіцяв, то виконував сумлінно і вчасно. Працював він багато і плідно, не любив витратити час на пусті балачки. Якщо брався за якусь роботу, то поринав у неї з головою. У вільний же час був ласкавим порадником, привітним господарем.

Дуже помітна прикмета вдачі мого батька була швидкість. Він швидко вирішував будь-яку справу, швидко писав. Ця швидкість поєднувалась у нього з високою якістю, бо до слова він ставився надзвичайно вимогливо».

Тарас Франко, син І. Я. Франка

«Такі люди рідко родяться. Так багато страждань могли винести тільки інтелігенти. І яка гірка б не була історія їх життя, але з любов'ю треба зібрати всі і найдрібніші факти їхнього життя, праці, страждань. Бо йдемо... з печаттю їхнього духу...»

І. Лизанівський, секретар І. Франка

«...Після Шевченка не було в нас такої постаті. Отже не буде в нас перебільшення сказати, що Шевченко і Франко — це насправді ті два могутніх крила, які винесли українське слово, українську культуру на простори світові. Франко стоїть серед тих великих порадників, мислителів-гуманістів, до яких людство завжди буде звертатись...»

Олесь Гончар

«...Ми не можемо назвати, мабуть, жодної ділянки людського духу, в якій би не працював Іван Франко і в якій він би не був великий...»

Павло Загребельний

«...Франко — наш найкращий провідник, наш учитель, ясне сонце на українському небі...»

Василь Стефаник

«...Після Шевченка долю поводиря національного ідеалу українського народу прийняв І. Франко: це високе покликання гідно і з честю виконав...»

Симон Петлюра

«...Іван Франко своїм впливом, працею і прикладом виховував ціле молоде покоління, яке за його вказівками пішло на новий шлях...»

Уляна Кравченко

«...Щира, ніколи не удавана скромність цього надзвичайного і найбільшого таланту серед нас усіх».

Іван Труш

2. Десять заповідей І. Я. Франка народові України, які він дає в поемі «Мойсей»

- Шукай самого себе і вір в свої сили.
- Люби свою землю, а не шукай раю у чужих краях.
- Не заперечуй роль Вищої Сили у долі людини.
- Майбутнє віддалене у просторі і невідоме.
- Ідеал майбутнього людства лежить "поза межами можливого".
- Кожна людина повинна прирівнювати себе до ідеалу (духовне вдосконалення).
- Нема обіганої землі, а рай на землі — це поступ, рух це боротьба за утвердження духовних цінностей.
- Народ має пройти дорогами сумнівів і сподівань, які

вже звідав І. Франко.

- Твори добро.
- Живи у мирі з усіма.

3. Афоризми з творів І. Я. Франка

3.1 Віршовані афоризми

Із циклу «Паренетікон»

* * *

Немає друга понад мудрість,
Ні ворога над глупоту́,
Так, як нема любови в світі
Над матірню любов святу.

Не ділиш мудрости з братами,
Її злодії не вкрадуть,
Її не згубиш по дорозі,
Вона свободна серед пут.

Вона магнет посеред моря,
Найкращий скарб, безцінний дар,
Огніще тепле в студінь горя,
Холодна тінь у страстей сквар.

Без неї все життя пустиня,
Так, як пустий без друга шлях,
І як твій дім пустий без сина,
І як пустий дурного страх.

* * *

Хто в першій життя четвертині
Знання не здобув,

А в другій життя четвертині
Майна не здобув,
А в третій життя четвертині
Хто чесним не був,
Той скаже в четвертій: «Бодай я
І в світі не був!»

3.2 Строби

1

Пурпуром сонечко сходить,
Пурпуром криється в морю;
Так будь і ти все спокійний –
В щастю і в горю.

2

Мужню силу хоч похилить горе,
Та не зломить, в підлість не поверне;
Так і свічку хоч схили додолу,
Сво́го світла вниз вона не зверне.

3

Обрубане дерево знов зеленіє,
І місяць із серпа знов повний стає;
Се бачачи, чесні, не тратьте надії,
Хоч доля гнівна́я вас гонить і б'є.

4

Не цурається правди мудрець,
Хоч вона й з уст диті́нячих буде, –
Так як в ніч, коли сонце зайшло,
Каганця не цураються люде.

5

Добру науку приймай,
хоч її і від простого чуєш;
Злої ж на ум не бери,
хоч би й святий говорив.

6

Хто має мудрість, а з неї
Ближнім не хоче вділити,
Той має скарб многоцінний,
В міх шкуратяний зашитий.

7

Мудрість захована,
Золото в скритку –
Однаковісінько
Суть без пожитку.

8

Дурний, хто, помилок лякаючись,
Не сміє братися до діла, –
Так, як би я не їв, лякаючись,
Щоб кришка в голосницю не влетіла.

9

Не пливе супроти вітру
Запах цвітів і кадила, –
Але йде по всіх усядах
Добра слава, добрі діла.

10

Навіть той, хто в призначення вірить,
Все ж трудитися мусить постійно:
Адже ж бачиш і сам, що без труду Не
горить і сухеє поліно.

11

Не звикай утертими стежками
Йти за другим сліпо, як у дим,
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пастися й самим.

12

Бережи маєток про чорну годину,
Та віддай маєток за вірну дружину;
А себе довічно бережи без впину;
Та віддай майно, і жінку, й себе за Україну.

13

Гість, дитя, і цар, і жінка
Мають всі один звичай:
Є що чи нема – байдуже,
Їм усе лиш дай та дай.

14

Хто духом нізкий, не мішайся там,
Де є високих трони;
Та ж чобота ніхто не надіва
Замість корони.

15

Та й глупі ж ті багатирі,
Що люблять спать на подушках!
Я спав лиш на однім пері,
І твердо так було, що страх!

16

Щасливий той багач подвійно:
Піч повна дров, огонь горить, гогоче;
А в мене лиш одно поліно,
Та й те горить не хоче.

17

Отрута є зле вивчена наука,
Отрута є нестравлена їда;
Для бідних трута – взаїмна порука,
Старому трута – жінка молода.

18

Скупий – не пан своїх засіків повних,
А сторож, і приставник, і невольник.

19

Книги – морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

20

Хто власного ума не має,
То з книг не вийде ум йому;
Хто є сліпий на обі оці,
То що по дзеркалі йому?

21

Клониться дерево, плодом обтяжене;
Чесний, розумний, і ти так клонись!
Висохле древо, бемізкїї голови
Зломляться, та не похияться вниз.

22

Великі дерева шануй,
Що плід дають і в спеку тїнь;
А як і плід, бува, хибне,
Чи ж тїнь сама не є добром?

23

Мухи сідають на ранах,
Пчоли на цвітах пахучих;
Добрий все бачить лиш добре,
Підлий лиш підле у інших.

24

Як військо скликає труба,
Так ангелів Божих скликають
Сердечні слова.

А в гуслі та флейти де грають
І брата осуджують – там
Приховок чортам.

25

Лихвар і п'яніця –
Се два побратими:
Сам чорт побратимство
Зв'язав поміж ними.

26

На двоє сотворено Богом вино:
Розумним на радість, на згубу дурному;
Багатство – на двоє теж дане воно:
На добро милосердним, на згубу скупому.

27

Як від лютого татарина,
Що шаблюкою маха,
Всі тікають безоружнії,
Так тікай ти від гріха.

28

Хто з всіми добрий хоче быть,
Той швидко втратить добрий путь.
Не може при добрі той жить,
Хто хоче злу й добру служить.
Бо хтівши догодить обом,
Він швидко стане зла рабом.

29

Від слона на тисяч п'ядей,
Від коня на сто тікай,
Від вола на десять п'ядей,
Зла й на очі не видай.

30

Як метіль прошумить,
Так загине за мить
Злий, сльозами людськими годований,
Щезне й слід весь по нім...
Але добрий – се дім,
На скалі віковічно будований.

31

Як заporóхи чоловік
Знести не може у очох,
Так гордості в душі людській
Не зносить Бог.

32

Хоч би й мертвого міг гнівливий воскресить,
То Бог його за гнів його відкине;
В гнівливе серце помисл злий,
як нётля в світло, лине, –
Сама згорить, а світла не згасить.

33

Хоча б ти і муки тяжкі потерпів,
А брата свого не любиш,
То все ж ти на вічне життя не доспів,
Лиш дармо дочасне загубиш.

34

Як та опука від скали
Відскакує відлóго,
Так кривда людська все падé
На кривдника самого.

35

Огневí, що ліси палíть,
На поміч вітер ще спішить,
Та каганець він загасить.

Так сильний сильного скріпля,
Король рятує короля,
Слабого ж топче і валить.

36

Наче віз без коліс
Не покотиться до суду,
Так своєї судьби
Не дійдеш без праці й труду.

37

Молодість у бідності –
Без мами дитина,
Старість у бездітності –
То гірка година.

38

Ти сто людей побив у бою
І тим пишаєшся, герою?
Ось сей лиш власну пристрасть поборов,
І над тобою він горою.

39

Купа дров і жура –
Що з тих двох тяжче є? В
дрóвах труп лиш згора, А
в журі все життє.

40

Ті, що крізь помилки
до правди добиваються,
Мудрецьями називаються;
А ті, що в своїх помилках угурні,
То справжні дурні.

41

Хто в добрій вірі жив, а в злих ділах,
Той був неначе без очей лице; Хто в добрій вірі жив, а в злих ділах,
Той воду лив у збан, в яким розбив денце́.

42

Як полоняник, що його в неволю
Ведуть, думками в рідний кут літає,
Так той, що чітанням книжок святих занятий,
Все в царстві правди і добра витає.

43

Вода, що довго капає на камінь
І в камені проверчує діру,
Отак, хто книги праведні читає,
З болота б́уденности вилітає,
З душі брудоту й погань вимітає,
Що уподоблює його звіру́.

44

Хоч хто мудрий у житті, а письма не знає,
То він буде мов той пліт, що підпор не має.
Бо як пліт той без підпор вітер в́алить скорий,
Так безграмотний паде́ без знання підпори.

45

Цареву тайну берегти порадно,
Бо зрадників карають безпощадно;
Та славу Божу тайною покрити –
Се злочин, мов у землю скарб зарити.
Карається не раз найгірш усіх,
Як непростимий, проневірства гріх.

46

Хоч би ти попіл їв і землю гриз,
А не позбувся злости,
То не заслужиш ти у праведних
Одного «Бог да пр́ости!».

47

«Блаженний той, хто дба про душу слуг своїх», –
Так сказано в Письмі Святому.
Та горе тому,
Хто ніби дба про душу їх,
А тіло працею надмірною втомляє,
Тілесним недостатком оскорбляє.

48

Краще малеє надбання
З ласкою Бога набути,
Як незліченне багатство
Серед проклять загорнути.

49

В здоровому тілі здорова душа,
Та часто буває не варта гроша.
В улóмному тілі буває душа,
Що крáсою світ весь і Бога втіша!

50

Хоч би все небо папером було,
Хоч би все море чорнилом було,
Зорі б на пера всі перекувать,
Ангели б сіли там пір'ям писать,
То не списали б – так мудрий прорік –
Мудрости Божої ввік.

4. Цікаві факти про Івана Франка

Таємниця прізвища

Прізвище Франко має неукраїнський корінь. Іван Франко у своїх творах сам натякав, що, можливо, походить від німецьких колоніалістів. В одному з його автобіографічних оповідань є такий епізод. Його батько ще парубком на якихось вечорницях запросив свою майбутню дружину, до речі, молодшу на років 24 від нього, танцювати. А вона, напевно, була вродливою дівчиною, бо небайдужі до неї хлопці казали: «Що ти з цим німчурою йдеш танцювати?». Але батько Франка усвідомлював себе українцем.

Прізвище Франко наявне в офіційних документах ще XVIII ст., уже на початку цього століття рід був дуже розгалужений, що вказує на його корінне походження. Як стверджує відомий франкознавець Р. Горак, прізвище Франко зустрічається по всій Галичині в громадських і земських актах ще XV – XVI ст. Всі Франки були вільними людьми й не виконували панщинних повинностей. Прадідом Івана Франка був Теодор Франка, який помер 1826 року на сотому році життя, а отже, був, мабуть, 1726 року народження. Дід Теодор і його батько вважали себе українцями, бо всі записи актів громадянського стану робили в церковних, а не костьольних метричних книгах. На підставі цих даних Р. Горак і вважає версію про німецьке походження бездоказовою. Також цей науковець відкидає версію про польське походження І. Франка по материнській лінії. Проте внука Зеновія Франко припускає, що її прабабуся Марія Кульчицька хоч і розмовляла тільки по-українськи, однак як представниця шляхти ходячкової (тобто бідної) могла бути в третьому або четвертому поколінні польського походження.

Пісня від матері

Іван Франко був добрим співаком і знавцем народної пісні. За оцінками сучасників, голос мав не сильний – трохи сипкуватий баритон, але виразний. Тексти пісень від нього

записував Михайло Павлик, а мелодії – Микола Лисенко. Деякі з пісень з його голосу перейняла Леся Українка, коли вони відпочивали у карпатському селі Буркуті. Франко як фольклорист мав чималий доробок із 400 записаних пісень і 1800 коломийок. А першою зародила цю любов до пісні Франкова мати – Марія Кульчицька. Вона любила співати, знала багато пісень. Івась, маючи унікальну пам'ять, легко їх запам'ятовував. Із десяти років він почав їх записувати і в зошит.

Особливо багато І. Франко записав фольклорного матеріалу в найважче своє п'ятиріччя (1877–1882 рр.), коли був переслідуваний та гнаний і навіть сидів у львівській (1871 р.) і коломийській (1880 р.) тюрмах. На селі у вільний час Франко виходив на поле, сідав коло селян і просив, щоб вони співали, а він записував. Використовував для цього й Великодні забави. Тож не дивно, що І. Франко дуже дбав про музикальність своєї поезії. У близькому оточенні поета була поширена думка, що окремі вірші він задумував як пісні.

Іванові тайнописи

Після першого арешту Івана Франка й обшуку в Рошкевичів у селі Лолин листування між Іваном і його доброю знайомою Ольгою, дочкою Рошкевичів, стало дуже проблемним, бо Франкові листи батько Ольги безжально конфіскував. Ольга була коханою Івана Франка, але батько не дозволяв їм одружуватись. Спочатку Франко передавав Ользі через знайомих книжки, в яких потрібно було вишукувати за порядком підкреслені букви й переносити їх на папір, і з того виходив лист.

А згодом Франко використовував й інші таємні способи листування: прислав лист на великому папері, де було всього кілька слів. Михайлина Рошкевич із цього раз подивувалася, тоді Ольга сказала сестрі, щоб спаленим папером зі смальцем потерла по чистому папері. Михайлина дуже здивувалася, коли після такої операції показався лист, густо списаний рукою Франка.

Інші листи треба було протерти соком із цитрини або цибулі й підігрівати на вогні.

Маленький мольфар

Як стверджує наш співрозмовник, Іван Франко – це унікальний людський документ, якому немає аналогів не тільки в українській культурі, а й у світовій. Ця його унікальність бере початки ще з дитинства. Малого Франка мама, як відомо, називала Мироном. Існувало вірування, що довгоочікувані діти часто ставали жертвами злих духів. І щоб уберегти своє чадо від цього, його треба називати не на ім'я, яке дали при хрещенні, а домашнім, поганським ім'ям. Ось чому для рідних Івась був малим Мироном. І ось цей малий Мирон володів надзвичайними, як тепер би сказали, екстрасенсорними здібностями. У селі його називали «лісова душа», адже малий Франко дуже часто блукав у лісі, розмовляв із деревами, пташками. Один із цікавих епізодів цього надзвичайного дитинства, коли малий Мирон дуже тісно спілкувався зі світом духів, Іван Франко навів в автобіографічному оповіданні «Під оборогом», у якому хлопчик – такий собі маленький мольфар – відвів від села грозову хмару. Дослідники погоджуються, що цей епізод швидше за все таки мав місце у дитинстві Франка. Але, як зізнається Богдан Тихолоз, найдивовижнішим у цьому є не те, що малий Мирон був такою собі химерною, навіть трохи дивною дитиною, а те, що він замість того, щоб стати сільським ворожбитом чи чарівником, став одним із провідних європейських інтелектуалів.

Франко у цифрах

Іван Франко прожив неповних 60 років земного життя, з них понад 40 років віддав активній творчій діяльності. У практичному підсумку ці 40 років – це 6000 творів. Це означає, що кожних два дні з-під пера письменника виходив новий твір, який міг бути віршем чи новелою, або й повістю, романом чи монографією. За час активної творчої діяльності Франка в нього вийшло 220 окремих видань, це означає, що кожного року Франко видавав 5-6 книжок. Серед сучасних письменників таких титанів немає, а колосальна працездатність Франка просто вражає.

Перший фаховий літератор

Іван Франко став першим українським письменником, який почав заробляти на життя пером. До нього наші літератори здебільшого у літературу бавилися. А якщо й працювали серйозно, то вижити з цього не могли. І незважаючи на те, що всі звикли вважати, що Франко – бідний-бідний письменник, що мало місце в його біографії, він заробляв доволі непогано. Вартує подивитися на Франкову садибу, яка колись була на околиці Львова, а тепер розташована в одному з найбільш елітних районів міста біля Стрийського парку. Не всі українські письменники можуть дозволити собі сьогодні такий особняк навіть у кредит, причому Франко, виплачуючи банку позику, ще й утримував жінку і чотирьох дітей. Саме завдяки літературній та журналістській діяльності Франко умів давати раду собі і своїй великій родині.

Забув про весілля через вірш

Шлюб Ольги Хоружинської та Івана Франка став, як казали гості на весіллі, символом єднання Галичини і Наддніпрянщини. Молодята вінчалися далекого 1886 року в Києві. Проте щастю закоханих мало не завадив... вірш. Коли вся весільна процесія вже була готова до церемонії: зібралися дружки, бояри, гості, молода вже одягла фату, нареченого все не було. Кинулися шукати молодого. Франка знайшли в кабінеті батька нареченої. Іван забув про власне весілля, бо знайшов якусь стару книжку і переписував із неї рідкісного вірша. Бібліоманія, якою страждав Франко, мало не поставила під загрозу шлюб письменника.

Діти і тварини

Діти Франка, троє синів – Андрій, Петро і Тарас, а також дочка Ганна, були дуже збитошні. Вони завжди голосно бавилися, постійно вигадували якісь нові каверзи. Наприклад, поливали перехожих водою з балкона або гатили цвяхи в дошки. До цього всього гармидеру додайте справжній зоопарк, який панував в оселі Франків. Іван Якович працював, а в оселі товклося восьмеро дітей. Десь з-під дивана вилазила черепаха, хатою ходив бузько зі зламаним крилом, а долівкою плигали жаби, яких хлопчачки спіймали для того, щоб нагодувати бузька. А в кутках іще й морські свинки хрумали капусту. І в цьому всьому Франко, тримаючи дітей на руках, навіть якось умудрявся писати свої геніальні твори. Сам письменник дуже любив тварин. У підвалі свого особняка на вул. Понінського Франко тримав кроликів, але найбільше любив собак, яких у нього було кілька. Франкові собаки манерами не вирізнялися і любили гавкати тоді, коли їм заманеться. Відомий сусід Франка, Михайло Грушевський, неодноразово скаржився письменнику на його невихованих домашніх улюбленців, які не давали ночами поважному професору ані спати, ані працювати. Часто, як згадує донька поета, їхня оселя нагадувала «звірячу клініку» з покаліченими тваринами, яких Франки підбирали на вулиці і лікували вдома.

Петро Франко – летун УГА

Варто також згадати, що Франків син Петро, як відомо, був одним із засновників «Пласту», а також одним із перших, хто долучився до руху Українських Січових Стрільців, згодом сотником Легіону УСС. Проте мало хто знає, що Петро Франко також був одним із засновників української військової авіації. Він очолював підрозділ летунів УГА і в цьому питанні був, можна сказати, на передовій, адже тоді авіація була найновішим досягненням прогресу. Що важливо підкреслити, Іван Франко не лише висував і пропонував певні політичні гасла чи ідеї, якими він прислужився національно-визвольному рухові. Він віддав йому найцінніше, що в нього було, – власного сина Петра, який продовжив батьківську справу у боротьбі за Україну цілком практично – у війську.

Рибалка-ас

Він умів працювати, він умів відпочивати. Так можна сказати і про Франка. Більше того, Франко і тут став першопрохідцем, адже саме його вважають засновником туристичного руху в Галичині. Іван Франко був першим професійним туристом, який не лише сам багато мандрував, а й організовував піші мандрівки Галичиною і Карпатами. У 1884 році він організував першу українську студентську пішу мандрівку. А один із віршів, який Франко написав з цієї нагоди, став спортивним гімном Галичини. Його сини також активно займалися спортом, зокрема футболем і великим тенісом, про який тоді ще у Львові мало знали. Але найсправжнісінькою пристрастю Івана Франка була риболовля. Тільки випадала вільна хвилина, Франко брав сіті і їхав кудись за Львів, бо, як жартував поет, у Полтві нічого доброго спіймати не можна було. Франко не любив вудок, а рибу ловив сітями чи ятерами, при чому власного виробництва. У риболовлі Франко був справжнім віртуозом, адже вмів ловити форель голими руками. Також письменник був прихильником «тихого полювання» на гриби, на яких прекрасно розумівся.

Перший український політик

Сьогодні мало хто пам'ятає, що саме Франко був першим головою першої української політичної партії – Русько-української радикальної партії. І. Франко, очолюючи її, став першим справжнім українським політичним лідером. Не просто громадським діячем, а фаховим політиком. Також один із маловідомих фактів Франкової політичної діяльності – підтримка феміністичного руху. Він підтримував видання першого українського жіночого альманаху «Перший вінок», який видавали Наталя Кобринська та Олена Пчілка.

Політичний провидець

Франко володів також даром політичного передбачення. Він був одним із перших у цілій Європі, хто передбачив крах ідеології марксизму. Франко у своїх працях, зокрема у трактаті «Що таке поступ?», написав, що Енгельсова народна держава згодом стане справжньою народною тюрмою, як згодом і сталося. А ще, до прикладу, жахливі картини з поеми Мойсей, як мати їсть тіло свого плоду. Багато хто з дослідників стверджує, що в такий спосіб Франко якимось внутрішнім зором передбачив Голодомор.

«Я вірю в Бога, але не так, як ви усі»

Поширена думка, що Франко був атеїстом. У радянські часи цю тезу підтримували і навіть спеціально для цього фальсифікували твори Франка. Насправді Франко не був атеїстом, адже виріс у побожній родині. Його батько, коваль Яків, який викував хрест на честь скасування панщини і подарував церкві коштовне Євангеліє, був одним із найбільших жертводавців Нагуєвицької церкви. Дитинство Франка було сповнене селянської релігійності, а от потім він почав шукати свій власний шлях до Бога. Проте його вільнодумство не заважало йому досліджувати Святе Письмо, товаришувати з галицькими священиками та навіть співати при Службі Божій. Наприкінці життя одній із своїх сучасниць Франко сказав: «Я вірю в Бога, але не так, як ви усі». Франко вірив у Бога, і багато творів свідчать про це, – стверджує Богдан Тихолоз, – але його віра була понадконфесійною. Як і Шевченко, він був глибоко віруючою людиною, проте пройшов свою тернисту дорогу до цієї віри. Як і митрополит Андрей Шептицький, з яким у письменника були приятні взаємини, Франко став Мойсеєм свого народу.

Арифметика геніальності (Франко в цифрах)¹

Що Франко великий – факт доконаний і загально визнаний. Та, зрештою, у чому ж таки полягає Франкова велич – в остаточному підсумку, чи, так би мовити, «в сухому залишку»?

Замість удаватися до високолетних суперлятивів та патетичних дифірамбів, спробуймо поглянути на феномен Франка без пафосу – не захопленим зором апологета, а, на позір, холодним оком математика – крізь призму об'єктивних і, здавалося б, сухих кількісних характеристик. Іноді вони здатні засвідчити більше, ніж велемовні панегірики.

Отже, Франко в цифрах – це...

- ~ **60** неповних років життя (27 серпня 1856 – 28 травня 1916).
- > **40** років активної творчої праці.
- У **9** років утратив батька (1865).
- У **16** – матір (1872).
- > **20** років студій: «тривіальна» (початкова) школа с. Ясениці Сільної (1862–1864) → «нормальна» Головна міська школа отців Василіян у Дрогобичі (1864–1867) → Дрогобицька реальна гімназія ім. Франца-Йосифа (1867–1875) → Львівський університет (1875–1877, 1878–1879, з перервами) → Чернівецький університет (1890–1891) → Віденський університет (1892–1893, докторат).
- Найраніший відомий нині вірш написано у **15** років («Великдень», 1871).
- Перші публікації в пресі – у **18** років (журнал «Друг», 1874).
- Перша поетична збірка – у **20** років («Баляди і розкази», 1876).
- Одружився у **30** років.
- Докторську дисертацію захистив у **37** років.
- **4** арешти через політичні переконання (1877, 1880, 1889 і 1892 рр.).
- **3** невдалі спроби стати депутатом галицького сейму та австрійського парламенту (1895, 1897, 1898 рр.).

¹ Тихолоз Б. Велич без пафосу, або Франко в цифрах / Богдан Тихолоз // День. — 2012. — № 151 (вівторок, 28 серпня).

- **3** великих кохання (до Ольги Рошкевич, Юзефи Дзвонковської, Целіни Журовської).
- **1** дружина (Ольга з Хорунжинських, родом зі Слобідської України). **4-ро** дітей (Андрій, Тарас, Петро, Анна).
- **27** років не мав у Львові власного помешкання, винаймаючи різні квартири, аж доки у **46** років (1902 р.) разом із родиною вселився до власного будинку, спорудженого на тодішній околиці міста – Софіївці (вул. Понінського, 4).
- **25**-літній (1898) та **40**-літній (1913) ювілеї творчої діяльності письменника урочисто відзначила громада.
- **19-ма** чужими мовами володів.
- **5-ма** мовами писав власні твори (більшість – українською, цілу низку – німецькою, польською, російською, болгарською).
- ~ **100** псевдонімів (Джеджалик, Мирон, Мирон Сторож, Мирон Ковалишин, Руслан, Іван Живий, Невідомий, Не-Давид, Не-Теофраст, Non severus, Vivus, Марко В-а, Один з молодіжи, Один з русинів міста Львова та багато ін.).
- > **6 000** творів.
- **10** поетичних збірок (книг віршів) та **1** збірка поем.
- ~ **50** поем.
- **10** творів великої прози.
- ~ **100** творів малої прози.
- ~ **3 000** наукових та публіцистичних праць з різних галузей знань та суспільного життя.
- Переклав українською твори близько **200** авторів із **14** мов та **37** національних літератур.
- > **220** окремих видань (книжок і брошур), у т. ч. > **60** збірок оригінальних і перекладних творів різних жанрів.
- > **5 000** одиниць зберігання в особистому архіві письменника (XVI–XX ст.).
- ~ **12 000** книг особистої бібліотеки.
- **50** томів найповнішого на сьогодні зібрання творів.
- ~ **100** томів – передбачуваний обсяг майбутнього повного зібрання.
- Портрет на банкоті номіналом **20** гривень.
- **Багатотисячні** молодіжні фестивалі «Франко Фест» та «Франко. Місія».
- **Мільйони** шанувальників в усьому світі.

- **Багатомільйонні** наклади численних видань творів різними мовами, у різних країнах.
- **1 (один)** народ, якому Франко присвятив свій життєтворчий подвиг, – український.
- **1 (одна)** держава, яка може повеличатися перед світом своїм Генієм і відповідальна за долю його спадщини, – Україна.

Зміст

Від укладача.....	4
Вступ	5
1. Публікації творів І. Я. Франка.....	8
2. Література про життя та творчість І. Я. Франка	15
ДОДАТКИ	17
1. Видатні люди про І. Я. Франка.....	17
2. Десять заповідей І. Я. Франка народів України, які він дає в поемі «Мойсей»	19
3. Афоризми з творів І. Я. Франка.....	20
4. Цікаві факти про Івана Франка.....	30

Бібліографічне видання

«Я син народу, що в гору йде...»

Бібліографічний покажчик

Українською та російською мовами

Укладач

Довженко Світлана Григорівна

Відповідальний за випуск

Дорофєєва Наталія Анатоліївна

Комп'ютерне верстання

Довженко Світлана Григорівна

*Підписано до друку . Формат 60x84/16.
Папір друкар. Ум. друк. арк. Тираж прим.
Зам. №*

Вид-во ПДАБА
вул. Чернишевського, 24-а, Дніпро, 49005